

Tanulmányúti pillanattfelvételek

1934. év nyarán nyolcadízben jártam a III. éves erdőmérnök-hallgatókkal a csonkaország erdőgazdaságait s hogy most ismét beszámoló lett belőle, annak két oka is van.

Az egyik az, hogy több évi megfigyelés alapján és mintegy összefoglalóan a tanulmányutak céljáról, hasznáról és technikájáról szeretnék — egészen tárgyilagosan — néhány szót szólni, a másik ok egy érzelmi momentum.

De azért az utóbbiért se vessen senki követ reám. Mert ez volt az utolsó *főiskolai* tanulmányút és így részben búcsúzásnak is számítassék az írásom. Búcsúzásnak a m. kir. földművelésügyi minisztériumtól, eddig volt főhatóságunktól, amelynek megértő áldozatkészsége tette lehetővé 10 éven keresztül, hogy a nyomasztó gazdasági viszonyok dacára is minden hallgatónknak módjában volt elméleti ismereteit a magyar erdők változatos képével a helyszínen nyert tapasztalatok alapján kiegészíthetni.

Ma még nem tudjuk, hogyan és mint lesz ezentúl, de hogy a multban osztályrésztül jutott jókra hálás szívvel emlékezünk vissza, kedves kötelességemnek tartottam megmondani.

Tanulmányutakkal kapcsolatosan van egy tréfás megállapítás, amely azonban alkalmas arra is, hogy meglehetősen diszkreditálja ezt az oktatási formát: hogy t. i. ilyen kirándulásokon lehet jól-rosszul szórakozni, csak éppen tanulni nem.

Ez *így* tagadhatatlanul tetszetősen hangzik, legalább is sokkal mulatságosabb, mintha azt állítom, hogy igenis, minden erdőbejárás — még ha gyorsított tempójú is — hasznos segítőeszköze a tanításnak.

Azt természetesen senki sem várja a hallgatóságtól, hogy a helyszínen egy fél nap alatt zsebrerakjon mindent, amit nem egyszer csak sok esztendei gyakorlat adhat jutalmul; teljesen

1. kép. Kir. közalapítvány szekszárdi erdőgondnoksága. Az öcsényi régi Dunamederben telepített mézgás égerállomány. 1928. évi ültetés.
(Borgula felv.)

elég, ha maradandó benyomásként átfogó képet kap azokról a végletekről, amelyek egy szűkreszabott ország határain belül is a magyar erdőgazda feladatkörét jelzik.

És ebből a szempontból nagyon elhibázott dolog lenne kíno-
san ügyelni arra, hogy a 10 napos vándorlás egy ragyogó „via
triumphalis” legyen: csak az érem szép oldala, csupa tökéletes-
ség, siker és elismerés. Nem, ma sajnos, inkább a nehézségekre
kell a harcba induló fiatalság figyelmét felhívni, hogy ne érje
túlságosan sok csalódás odakint, a Trianon után megmaradt
erdőkben.

Ezért aztán a látottakat kísérő magyarázatoknál a szorosan vett erdőműveléstani szempont mellett, — amelyik a hazai erdőtípusok, a felújítás és állományápolás különféle módjainak bemutatására törekszik — mindig szóhoz jutnak a gazdaságonként változó speciális üzemi, szolgálati vagy adminisztrációs feladatok is, mert az erdőnek, mint gazdaságnak a képe csak így válik teljessé, élethűvé: az elmélet és kivitel egymásmelléállításában, amikor a természeti tényezőket vizsgálván nem hagyjuk figyelmen kívül azok legsorsdöntőbbjét sem: *az embert*.

Talán mondanom sem kell, hogy így szemlélődvén még a látszólag egyforma dunántúli erdőgazdaságokban is pl. mélyreható különbségekre fogunk bukkanni, néha olyanokra is, amelyekről aligha emlékeznek meg a tankönyvek.

Általános programunk minden évben: egy síksági, dombvidéki (előhegységi), ártéri és homoki erdőgazdaságot bemutatni, ami alkalomszerűen még szikesfásítási kísérletek, vadés halgazdasági berendezések tanulmányozásával is bővíthet.

Az útitervet mindig úgy állítjuk össze, hogy soha éjszakát ne kelljen vonaton töltenünk, mert különben lehetetlenség másnap megfelelő figyelmet követelni az álmos fiatalságtól. Sőt a fehér asztal mellett eltöltött s rendesen nagyon kedves, vidám esti órák is limitáltatnak legkésőbb éjfélit takarodóval, ami alól csak az utolsó napon van kivétel.

A helyszíni magyarázatokat illetően Roth professzor úrnak az az álláspontja, hogy magyaráz ő az előadásokon eleget, mondja tehát el a részleteket az a szakember, aki a bemutatásra kerülő gazdaságot, annak multját, célkitűzését, eredményeit és nehézségeit a legjobban ismeri: az erdőgondnok.

Valószínűtlennek hangzik, de szinte bámulatos, mennyire nem szívesen beszélnek gyakorlati kartársaink saját munkájukról. Pedig ha szerénységből történik így: teljesen indokolatlan és sajnálatos. Mert mindenütt adódnak érdekes, sőt különleges részletkérdések, melyeknek közléséért még a professzor is hálás, hiszen a Természet nagy könyvében csak sok-sok adat alapján lehet eligazodni és minden megfigyelés értékes. Ha pedig a „szónoki képesség” hiánya a szükséztávóság oka, akkor se muszáj

2. kép. Kir. közalapítvány szekszárdi erdőgondnoksága. Mézgás égerültetés 1931-ből az öcsényi árterületen.

(Borgula felv.)

a véka alá rejteni a tanulságokat. Egy előre elkészített és a társaságnak kiosztott rövid ismertető ilyenkor nagyszerű szolgálatoakat tesz. Sőt hatásában maradandóbb a részletes szóbeli felvilágosításnál is.

És ahol különösen szívükön viselték hallgatóink érdeklődésének szolgálatát, ott mindig kezükbe is adták a bejárás előtt az erdőgazdaságról szóló rövid tájékoztatót — nem egyszer térképpel is felszerelve. Ez pedig kétszeres haszonnal jár: a bejárás alkalmával már csak hivatkozni kell a tájékoztató vonatkozó pontjaira és így az elmondandókat még rövidebbre lehet fogni (időnyereség!), ezenfelül azonban írásban számadatokat, táblázatokat, statisztikát is lehet közölni, ami utólagos egybevetésekhez szinte nélkülözhetetlen, de a terepen élőszóval előadva fárasztó és hatástalan.

Ezeket azért tartottam szükségesnek megemlíteni, hogy a jövőre nézve — amennyiben még sor kerülne rá — megkönnyítsem vendéglátó kartársaink előkészítő munkáját. Mert bár

lehet, hogy mostani szememmel többet látok, mint láttam volna hallgató koromban (amikor azonban — 1919-ben — sajnos, szó sem lehetett ilyen kirándulásokról), mégis állítom, hogy kétségbe nem vonható instrukturív hatása van minden tanulmányútnak — különösen, ha okszerű beállításban szolgálja a célt — és persze, ha úgy nézünk, hogy *lássunk!*

Az érdekes erdőgazdaság képe, vagy annak egyik-másik figyelemreméltó részlete rögzítve marad az emlékezetben; erről nem egyszer volt alkalmam meggyőződhetni, amikor egykori hallgatóink, mint már a gyakorlatban működő kollégáink, tanulmányúti tapasztalataikat is hasznosították egy-egy feladatuk megoldásánál.

*

Utunkat az elmúlt évben a gödöllői m. kir. koronauradalmi erdőigazgatóság kerületében kezdtük.

És mindjárt az első nap érdekes tanulsággal szolgált. Mert ha adva van egy olyan „vis major”, amely többé-kevésbé korlátozza az erdőgazda mozgási szabadságát, akkor kétszeresen áll az, amit fentebb említettem: a munka sikere, a maximálisan elérhető eredmény ilyenkor teljes egészében a kezelőtiszt személyes kvalitásainak a függvénye.

A koronauradalom erdőbirtoka, mint tudjuk, eredeti rendeltetése szerint királyi vadászterület volt és ma is elsősorban vadgazdasági célok szolgálatába van állítva. Az erdőgondnoknak tehát nemcsak a személyét érintő opportunitásból kell egyszersmind jó vadásznak lennie, hanem az erdő érdekében is: hogy menthesse, ami menthető.

Senki félre ne értsen: az erdő vad nélkül majdnem olyan szomorú dolog, mint a „nyeső és hántó üzem” alatt sinylődő állományok. Az igazság, mint rendesen, itt is a középen van. Abban az ideális és csak nagy gonddal fenntartható egyensúlyban, amely csak az egészséges, jó fejlődésű erdőben biztosítja az *egészséges* fővadállomány minőségi értékeit, amint ezt nem egy modern hazai erdőgazdaságban láthatjuk, ahol a kevesebb számú, de kapitális szarvasbikák jelentős haszonvétel tárgyát képezik.

A közismert és sokszor súlyos személyi, sőt anyagi komplikációkat előidéző surlódások forrása rendszerint az, hogy ma-

kacs elfogultság kerül szembe egymással: erdő-semmibevevés vadgyűlölettel. Az ilyen esetekben valóban reménytelen a helyzet.

Pedig, hogy még az erdészeti számára kedvezőtlen körülmények között is sokat segíthet a „jó erdész — jó vadász” szerencsés lelkidiszpozíció, egy kis bátor helytállás és egy kis — diplomácia, arra igen szép példát láttunk az isaszegi, valkói és szentléleki kerületekben.

A helyzet talán mégis a legelsőben a legnehezebb. A termőhelyi viszonyok itt a leggyengébbek s a laza homoktalajon a szarvason kívül az üregi nyúl is súlyos probléma. És mégis — csak egymás mellé kell állítani a gazdag békeévek pazarlókedvű vadkultuszát és a szűk jelen körütekintő erdőszeretetét, a régi bokrosokat és az új bekerített felújításokat: a fokozatos javulás elvitathatatlan.

Minthogy az állományokat csaknem kizárólag és elegyetlenül cser és tölgy alkotja, amelyekben már rudas korban sűrű fű takarja a talajt, úgy hogy a természetes felújítás igen nagy akadályokba ütközne — a tarvágás ill. irtás erdőműveléstani szempontból is kétségenkívül a legcélravezetőbb eljárás. Az irtást követő mezőgazdasági előhasználat eltávolítja a gyomokat, a későbbi közteshasználat pedig a csemeték további fejlődésére jelent szemmeláthatólag óriási előnyt, ha pedig ezekhez hozzászámítjuk, hogy az előhasználat k. holdanként évi 70 P bevételt juttat a terület bére fejében — a pénzügyi és biológiai szempontok ritka szerencsés találkozásáról beszéltünk.

Az erdőgondnok mindent megmutatott s minden munkájáról őszinte, szívélyes felvilágosítást adott. S minthogy ezt nagyon közvetlenül, nem mindennapos didaktikus készséggel cselekedte — itt elárulhatom neki — imponáló sikert aratott és maradandó helyet biztosított magának a fiatalság emlékezetében.

Jóleső érzés volt arról is meggyőződhetni, hogy az elismerést önzetlenül megosztja munkatársaival, akik ezt teljes mértékben meg is érdemlik. Mert bizonyos, hogy az öntevékenyen, örömmel dolgozó ügyes altiszt a siker záloga.

3. kép. Kir. közalapítvány szekszárdi erdőgondnoksága, 1929. évi magas körisültetés az ösényi árterületen.

(Borgula felv.)

A visegrádi kerületben pompás növésű, tölgygel elegyes bükkösökben jártunk, a régebben meghagyott böhöncökből már csak itt-ott maradt egy-egy darab mutatóba, ami a szakszerű gyéritések fontosságának általános felismerését igazolja. A termőhely és a bükk túlsúlya itt a természetes felújításnak kedveznek és helyenként igen szép fiatalosokat láttunk.

Az Ördögbánya árnyas fái alatt őszinte megindultsággal búcsúztunk el — egyetemi átszervezésünk küszöbén — az ősi Alma Mater hű fiától és minden áldozatra kész barátjától Papp Béla min. tanácsos úr öméltóságától, akinek évek hosszú során keresztül a tanulmányutak anyagi támogatását is köszönhattük

s akit meleg kartársi szive minden alkalommal elhozott körünkbe, hogy ne csak a szigorlaton drukkoló diákokat lássa, hanem az embert is megismerhesse az új magyar erdőszegeneráció leendő tagjaiban.

A 3. nap ismét a József főherceg ligeté volt, amelynek jelentőségét már annak idején ismertettem. Azóta az erdőgazgatóság megépítette az annyira szükséges és üregi nyúl-biztos új sodronyfonatkerítést, az arboretumot pedig sikerült töröltetnie a vadgazdaság számításba vett területeinek sorából, úgy hogy hivatásának csak most — rőtvadtól, üregi nyultól mentesen — fog teljes mértékben megfelelni.

Kecskemét. Ami itt már 1928-ban élénk tárult, annyira meglepett és annyira nagyszerű volt, hogy külön is írtam róla.*

Azóta megnehezedett az idők járása felettünk. A „hírös város” is anyagi bajokkal küzd, annál inkább felemelő volt tehát látni azt a törhetetlen élniakarást és hitet, amellyel a forró homokon a gyümölcsfák százezreit biztatja teremni és épít-épít előrenéző szemmel egy szebb jövőnek.

Az erdőgazdaság tengelye a gazdasági vasút. Ma is sok szó esik róla, sok gáncs éri. Hogy túlméretezett, nincs kihasználási lehetősége, a szükségesnél pazarabb a kivitelezése stb. De az idegen, aki elfogulatlan szemmel nézi a fővonalis szolid-sággal megépített takaros állomásépületeket, a jókarban tartott pályát, műtárgyakat, az az első pillanatban észreveszi, hogy itt nem olcsó Potemkin-sikereket hajszoltak.

A bugaci, monostori erdők holt tőke lennének a vasút nélkül. Ezen egyszer segíteni kellett! Megtalálni a lehetőséget arra, hogy a kitermelt faanyag eljuthasson a városig, mert a 40 km-es tengelyen való szállítást még a legdrágább választék sem bírja el.

Igaz, hogy még egy másik nehézség is van ezeken az emberi településtől távoleső helyeken. Az erdőgondnok elpanaszolta, hogy a nagy munkanélküliség dacára még 2.50 P nap-szám mellett sem kap elegendő munkaerőt a csemetekertbe és egyéb erdőgazdasági munkákhoz. Egyszerűen mert nincs!

Ennek a bajnak csak egy orvossága lenne: a telepítés.

* Mayer Z.: Mit láttunk Kecskeméten? Magyar Erdő gazda.

4. kép. Kir. közalapítvány székszárdi erdőgondnoksága. Magas kőrös természetes úton való felújítása az öcsényi árterületen (5—6 éves).

De ma már talán ez sem utópia többé. S ha egyszer megindul a normális erdőgazdasági üzem a buckák között, ha a boróka helyét záródott állományok foglalják el és az első át-erdőlések ontják majd a szállításra váró anyagot, akkor mégis milyen nagyszerű intézmény lesz a vasút és milyen áldott azoknak az emléke, akik megépítették.

Ezt a napsugaras perspektívát szolgálja odaadó szorgalommal és nyugodt magabizással most is az erdőtisztikar minden tagja és ezért volt kétszeres öröm újból láthatni Kecskemétet.

Egy fél nap jutott a m. kir. erdészeti kutató intézet homokkísérleti telepének is, amelynek széles kereteit ugyancsak a város áldozatkészége bocsátotta a tudományos kutatás rendelkezésére. Ma okl. erdőmérnök vezetése alatt és a homokfásítás minden részletkérdésére kiterjeszkedő vizsgálatok rendszerével Kiss Ferenc, Illés Nándor, Kallivóda Andor és Ajtay Jenő küzdelmes úttörő munkáját van hivatva továbbfejleszteni és a homoki erdőgazdálkodás biztos alapjait lerakni.

A közalapítvány szekszárdi ártéri erdeje különösen értékes meglepetéssel szolgált. A híres dunamenti fővad-területeken nehéz elképzelni rendszeres erdőgazdaságot, érthető tehát, hogy nem igen szívesen mutogatják ezeket az állományokat a tanulni vágyó fiatalságnak.

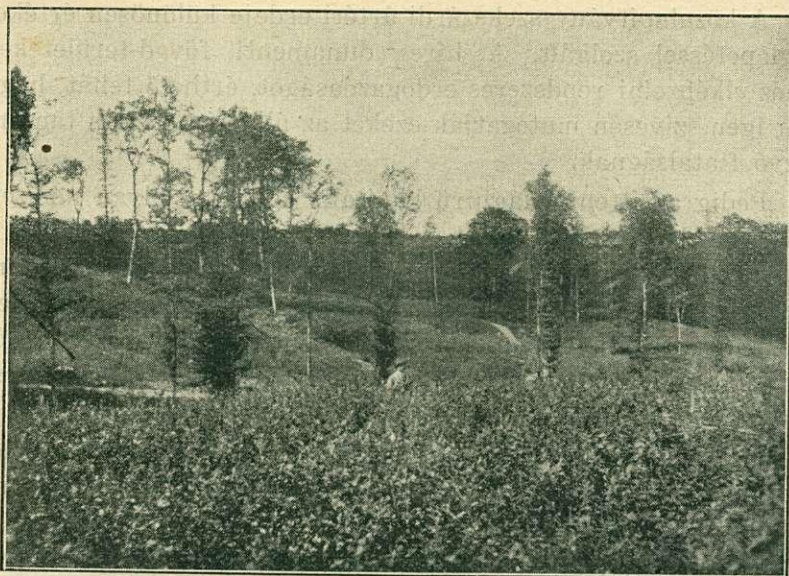
Pedig az itteni világhírű kapitális agancsok olyan nemzeti érték, amelyért mégis lehet némi áldozatot hozni. De amit a szarvasállomány és az erdő közötti egyensúlyról fentebb mondtam, azt a dunai területekre nézve is érvényesítendőnek vélem. És hogy már némi korlátozás mellett is lehet szép erdőt nevelni, arról minden szónál ékebben beszéltek Klausberger Károly főerdőtanácsos felújításai.

Ismertetésem keretei, sajnos, nem engedik, hogy a részletekre bővebben kitérjek s azért rövid összefoglalásban csak az alábbi adatokra szorítkozom:

A 40 éves vágásfordulóban kezelt 1500 k. holdnyi gazd. osztály faállományát valamikor tisztára fűz és nyár alkotta. Ma már az összes lábbon álló fatömeg 40%-a keményfa! Az 1926-i árvíz hónapokig borított el nagy területeket és a felújítás jórészét elpusztította. A következő évben kezdődött az értékesebb fafajok fokozatos betelepítése, mesterséges úton 3—4 éves átiskolázott, erős éger-, kanadai nyár- és kőris csemeték útján 2.0×1.2 m-es hálózatban.

A kitünő talajon pompás növekedésnek indulva, a szarvas szája alól is hamarosan kikerülnek és egyre csökkentik az egykori füzesek területét. A látszólag túlságosan tág kötelék is teljes mértékben indokolt, mert a buján, embermagasra növő fűvet kaszálni kell és az a csemeteápolási munka 15—20 P jövedelmet is hoz k. holdanként, ami bizony nagy szó a mai pénzsűk világban.

A viruló ültetéseknél is megkapóbb látvány volt a magas kőrisnek természetes úton való felújítása. Amit az ólomlábakon járó bürokratizmus kétes kimenetelű kísérletezésnek minősített és elítélt, az ma a kezelő tiszt céltudatos, biztoskezü munkájának eredménye gyanánt mint az ártéri erdőgazdálkodás egyik legszebb, élettől duzzadó képe mosolyog az ámuló szakember szemébe. Az újulat olyan dús, hogy a „kefesűrű” jelzőt is meg-

5. kép. Mailáth gr. hitb. erdőgazdasága Bakóca. Elegyes lomberdő természetes úton való felújítása a bakócai kerületben. Az előtérben teljes sűrűségű bükkujulat az 1928. évi makktermésből. A bontás csoportosan történt és 3-szori belevágás után jelenleg már csak az utak mentén állnak anyafák. (Imrik Z. felv.)

szégyeníti és szarvas annyi kárt nem tehet benne, hogy a teljes sűrűségű állomány alapjait megsemmisíthetné.

Mikor a felejthetetlenül szép nap multán halkszavú, szives házigazdánktól a *viszontlátás* reményében búcsúztunk, nem azért történt, mert a kollégiális mértéket messze túlszárnyaló szeretettel fogadott bennünket, hanem, mert őszinte óhajunk volt, hogy legközelebb gondnokságának dombvidéki részét is megnézhessek. És ott is tanuljunk tőle.

Tisztán erdőműveléstan szempontból Mailáth György gróf bakócai hitb. erdőgazdasága volt utunk nagy száma. Amikor együtt volt minden *in natura* is, ami az előadásokon a természetes felújítás problémája körül leginkább megbeszélés tárgya szokott lenni: nehéz terepviszonyok, meredek szaggatott lejtőkkel és ezért tökéletes feltárás mint „*conditione sine qua non*”, az újulat kívánalmi szerint való fokozatos felszabadítás, példás vágáskitakarítás és persze az elért gyönyörű eredmény *személyi*

6. kép. Mailáth gr. hitb. erdőgazdasága Bakóca. Természetes bükk- és tölgyújulat egy csoportja a korpádi erdőben az 1928-i makktermésből.
(Imrik Z. felv.)

előfeltételeiként: kellő elméleti és gyakorlati felkészültség, acélos szervezőképesség, helyes gazdasági érzék és mindennél erősebb szakszeretet, amely a vállalt munkakört nemcsak a mindennapi kenyér egyszerű ellenszolgáltatásának tekinti, hanem azt *hivatásnak* érzi és áldozatos szívvel szolgálja.

De ezenfelül még valami. Ami ugyan nem tartozik az erdőműveléstan körébe, de nem maradhat említés nélkül, ha teljes tárgyilagosságra törekszünk, annál kevésbé, mert — sajnos —

sokszor éppen a hiánya válik nyomasztóan érezhetővé: a birtokos érdeklődése, bizalma és megértő támogatása.

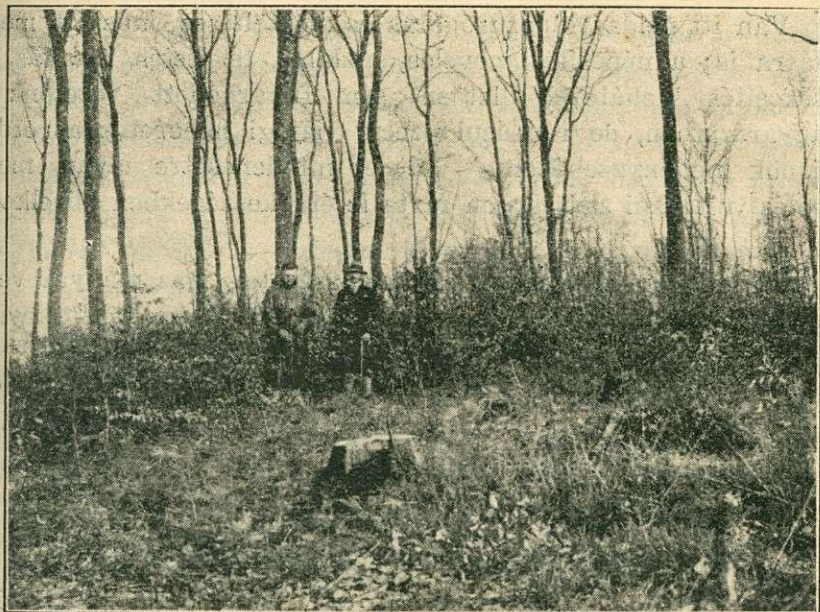
Nem mondom, ma már a dunántúli erdők sem azok a jövedelemszolgáltatás kötelezettsége alól felmentett vadaskertek, mint a háború előtti boldog aranykorban, a mezőgazdasági termelés mai válságos idejében az erdő nagyot nőtt pénzügyi tekintélyben, mégis ha valaki egy tarvágásra berendezett vidéken új gazdasági elvekkel kísérletezik, olyanokkal, amelyek adminisztrálása lényegesen bonyolultabb, sokkal kevésbé áttekinthető, akkor nem olyan nagyon természetes, hogy feltétlenül segítségét nyújtson hozzá az, akit ez a próbálkozás anyagilag a legközelebről érint: a birtokos.

Hogy ebben az esetben mégis így történt, még pedig a legteljesebb megértéssel, az nemcsak a kezelőtiszt fáradozásának dicséretét jelenti, hanem egyben klasszikus példája az ősi rög megbecsülésének is, mert az adott viszonyok között a jelenlegi gazdasági rendszer biztosítja legjobban az erdő fennmaradását és a jövedelem tartamosságát.

A termelt anyag a döntés helyéről mind az utak mellé kerül, — a közelités gyakran kéziszánokkal történik — az eladásra alkalmatlan botfából szenet égetnek, a vasúthoz való fuvarozás, a nagy távolság dacára, mintaszerűen van megtervezve; a fiatalosok óvatos és gyakori áterdölésekkel részesülnek a szükséges ápolásban, úgy, hogy már a középkorú állományok is magas műfa-százalékot mutatnak, mindent összevéve: az egész erdőgazdaság egy harmonikus ütemű, kiegyensúlyozott üzem ritka szép példáját adja, amelyet Roth professzor szívesen bemutatna az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetségének 1936-ban Magyarországon tartandó vándorgyűlése alkalmával a külföldi szakembereknek is, ha nem esne a tervezett tanulmányút vonalától annyira messze, vagy legalább autóbusszal megközelíthető lenne.

Utolsó államásnak Festetich Sándor gróf hitb. erdőgazdasága volt Böhönyén. Itt főleg tógazdasági látnivalókat kértünk.

Az erdő ugyanis itt eléggé problémamentes. Majdnem mindenütt jó mezőgazdasági talajon áll, eredetére nézve is mesterseges telepítésű és elsősorban a néhai való birtokosok előre-

7. kép. Mailáth gr. hátt. erdőgazdasága Bakóca. Bükk- és tölgyállomány természetes úton való felújítása a kaáni erdőben. A háttérben a 3. belevágás után még állva maradt vékonyabb anyafák.
(Roth Gy. felv.)

látását dicséri, akik a nagy mezőgazdasági komplexumok közé erdőt is ékeltek, hogy mindennemű faszükségletet házi termelés fedezhessen. Az elegyetlen tölgyes ma már nem az az ideál, ami az itteni középkorú állományok létesítése idején volt, de hogy a milleniumi évek uniformizáló jelszavai mellett is észrevette a figyelő szem a homoktalaj különös kívánalmait, arról a szépnövésű erdei fenyvesek tanuskodnak.

A pontyos tógazdaságok hazájában, Somogy megyében, ma már szinte ritkaságszámba megy erdő halastó nélkül. A sok savanyú rét, terméketlen zombékos aránylag csekély befektetéssel halastóvá átalakítva, egyszerre komoly hozamterületé lép elő. Sőt! Hol van ma az az erdő, vagy akár szántó, amelyik — még a mélyrezuhant halárok mellett is — 90 P tiszta jövedelmet ad k. holdanként? S ha az erdőhöz tartozó tóterület révén az egész erdő k. holdankénti jövedelme is felszökik 18—20 P-re, lehet-e csodálni, hogy nagyszerű halász lesz, úgy mellékesen, az erdészből, — amint ezt Böhönyén is láttuk.

Van itt példa völgyzárógátás és körtöltéses műszaki megoldásra is; a népesítés, nevelés, hizlalás, teletetés, fiasítás és értékesítés kiskátéját illetően sem fukarkodott vezetónk a magyarázatban, de ráadásul precíz vízjogi ismeretek az erdőmérnök mellényzsebében — hát ez mindenesetre olyan meglepetés volt, ami stílszerűen zárta le érdekességekben bővelkedő utunkat.

Egy szót még csak. A kartársi szeretet, igaz magyar vendégbarátság, amellyel bennünket mindenütt fogadtak, annyira őszinte szívből jövő és olyan jóleső volt, hogy arról az én gyenge tollam nem is tud írni. Azt jambusokban kellene megénekelni.

Mayer Zoltán.

Még egyszer az „Ebtartásról“

A Vadászati Közlönyben már egyszer foglalkoztam Róth professzor úr közleményével és ha még egyszer hozzászólók az illusztris cikkíró által felvetett problémához, azt azzal a szándékkal teszem, hogy az ebtartás terén a fentálló rendelkezések dacára tapasztalható anomáliák megoldása a minden oldalról megvilágított és gyakorlati tapasztalatokkal alá támasztott érvek alapján történhessék.

Tény az, hogy ma az ebtartás terén olyan lehetetlen a helyzet, hogy valamilyen formában orvosolni kell a fentálló rendelkezéseket; azonban a megoldásnak óvatosnak, minden igényt kielégítőnek kell lennie. Miért? Az ország ebállományának mintegy 80—85%-a a szegényebb néposztály igényeit elégíti ki; fajkutyát ebben a tömegben találni alig lehet. A köznép mai gazdasági helyzeténél fogva minden fölösleges tehertől szociális szempontból mentesítendő, mert hiába a legszigorúbb rendelkezés, ha annak a végrehajtása akadályba ütközik egyik vagy másik szempontból. Ez a tehermentesítés azonban csak addig indokolt, míg az ebtartás más érdekeket nem sért, vagy röviden: az *eb másnak kárt nem okoz*. Ezen a téren már igen tág lehetősége van a vitának.

Legfogasabb kérdés a „kóbor eb”. Az érvényben lévő ren-